francis de gals
vila de sexona

Ferma de dret y part de de gals

1595

95

Auditor lo molt magnifich mier Vicent
Pau pellicer doctor del real consell

Sorma
Miquel Gueran notari

Ma. per Jacobum Foras notarium die xviij. martij M. D. Lxxxvi.

Berbegal

Molt Ill.re señor

Mi. Guerau depondent

e. p

frances descals ciutada señor del lloch de la sarga ha fermat dedret davant lo portant vens de general governador de la present ciutat y regne de la possessio sen quasi que aquell ha tengut y te de usar de les gues de les fonts que naxen dins del terme del dit sen lloch de la sarga tenint una sut y requies y partidors per al us y divisio de aquelles e com de si ye que dita causa de ferma dedret sia trastada davant v.a s.a y real audiencia per lo dit frances descals a v.e s.a supplica dita causa de ferma dedret sia evocada a dita real audiencia in puncto in quo est y comesa a judees molt mag.cs doctors de dit real consell juxta pragmaticam et licet &c

Altissimus &c

Barbera

Evocata causa mag.cus Vincentius Paulus Pellicer Audiat et eam expediat juxta forum formam

Ma. per mag.cum Hieronimum Pasqual Rector canonicus die xxviij. martij M. D. Lxxxvi. Val

Berbegal

Die 31. dictorum mensis et anni recepta est Intimetur parti ad tertiam et fiat Inhibitio

Pellicer

Molt Ill.e Señor

Dio vn. [illegible] Jaume

[illegible]

Frances descals ciutada en calendari de nou del mes de giner del pnt any ferma de dret en la corte del portant veus de general Gouernador de la pnt ciutat y Regne sobre la possessio seu quasi que aquellte com ha uerdadex e indubitat señor del lloch de la sarga situat dins los termens generals de la vila de xixona y com a tal etiam señor de totes les aygues y fonts que naxen dins del dit terme o terretori de la sarga et alias y venen y discorren en dit lloch e señyaladament de les specificades en dita ferma com a tal señor estaua en possessio seu quasi de usar y usaua ell y tots sos predecessors de aquelles diuidint les ases volutats portant les de una part en altra a effecte de regar ses terres y pesos vasalls tenent totes e sengles coses en dita ferma de dret contengudes a la qual se refir la qual apres es estada encaçada a la Real Audiencia a hon huy pendex sub auditione del molt Magch micer pelliter e per raho de aquelles li forendes pachades lletres iuxta stillum e anant a dit lloch de la sarga lluis sonyer sindich de dita vila de xixona ad semps ab felip picono[illegible] pera intimar y notificar a dit frances descals suplicant vnes lletres de [illegible] ferma de dret que de y en portauen de la Real Audiencia dit suppnt los dix que tenia que intimar los segons los intima les dites lletres de dita ferma de dret que te posada dauant dit portant veus de general Gouernador de la pnt ciutat y regne sobre la possessio de les aygues del terme del dit lloch de la sarga y al tres coses Requerint segons

Requeri a dit pico notari li rebes acte de dita intima los quals coes
dits sindichs de xixona y felip pico notari responguerent que volien
comunicar dites lletres de ferma de dret ab lo consell de xixona
pera hauer de respondre y que si les volia intimar que anas a xi
xona, e intimas al justicia y jurats de aquella e responent di
frances descals dix que no tenia tal obligacio de anar a xixona
a intimar a dits justicia y jurats puix estaua alli dit lluis
sonyer sindich de dita villa e pera que pogues constar de la inti
ma de dites lletres de ferma de dret Requeria segons Requeri
al dit felip pico notari li rebes acte publich los quals dixe
ren quels dexas llegir y comunicar entre elles dites lletres y
que respondiren les quals los dona dit supp.nt y abelles se
apartaren los dos y les llegueren y trastaren y comunica
ren entre si y en apres tornaren dites lletres a dit supp.nt dient
que les tenien per intimades y dit pico dixa dit supp.nt que
enviar en lo endema a xixona per lo acte de la intima que elle
lo donaria y dit supp.nt responent que continuas la intima
al doro de dites lletres segons es de costum pera que en pogues
ferfe dix dit felip pico que elle tenia per rebut lo acte de
la intima pers que sellauores no lo podia fer que enviar lo
dia seguent a xixona com tenia dit y lo donaria y restaren de
acort y concert que dit descals supp.nt hauia de enviar per
dit acte de intima a xixona y dit felip pico lo donaria a xi di
tes lletres de ferma de dret foren intimades com dites en calen
dari de vint dies del mes de febrer del present any y enviant
per dit acte de la intima dit supp.nt lo dia seguent de xixo
na y dix dit felip pico que los actes que hauia fet en la sarga
ja els hauia enviat a bal.a y no podia donar res y en apres
en vint y dos dies del mes de febrer que fonch dos dies apres inti
mades dites lletres de ferma de dret ut decet parlant incom
temptum y contrauenio de aquelles y en molt grandesa

cat dels manaments del dit portant veus en generaldi
lloch dela Sorga los Justicia Jurats ma...sos y molts
altres particulars de dita vila de Xixona armats fe
los llegona y altres y anaren a la font del Jarçet una de
les contengudes en dit ... y romperen lo
aqüeducte que tenia fet dit Francesc Descals supp.nt per a dete
nir les ayguës de dit terme dela Sorga per a ... lo millor
... de aquelles de tal manera y en lo ... cas de dita di
la de ... ... comensa a compredit acut
y ... feren dit lluis ... de dita vila y
altres de lo que ... ... de rompre
... ... dit Francesc Descals
... ... y ... ... tornà
ren a venir ... ... homens de dita vila de Xixona
y romperen de ser molts ... y ... de dit lloch y
terme dela Sorga y feren altres atentats per raho de
les quals coses etc. fonch posada denunciacio, o addi
cio criminal per part de dit supp.nt davant de V.a S.a
y en la Real Audiencia contra dits Justicia Jurats ...
... y ... y altres de totes les quals coses consta ab
una informacio de testimonis rebuda per ... que
... ... Inquantum ne ... y con
... dit Francesc Descals supp.nt tinga ... posada dita
ferma de dret davant dit portant veus ... intima do
aquells com dites y en contravenció de aquella etc. ...
sia estat expoliat dela sua quieta pacifica possessio
super qua et de qua firmavit de jure y en ... de jus
... expoliatus ante omnia ... restituendus et
atentata ante omnia revocanda Perço s'me pre...

A.

fermadedret

Proces del mag frances descals

Cotra

Lo sindic dela vila de Sepoua

Gouernaor

Anno a nativitate domini millesi-
mo sexcentesimo nonagesimo
quinto die vero intitulato nono men-
sis Januarij davant la presencia
del molt spectable e spectant veus de
General Governador de la present
ciutat e regne de valencia en sa
absencia personalment com-
paregue lo discret Joan Joseph Jua-
nes notari nomine procuratorio Un-
[illegible] lo qual dona la supplicacio
[illegible] del tenor qual es de te-
seguent

Jhs Davant la presencia de vostra senyo-
ria molt spectable portantveus
de General Governador de la present
ciutat e regne de valencia com per-
sonalment constituhit frances des-
cols ciutada senor del lloch de la Sar-
ga y terme de aquell vehi e habita-
dor de la vila de alcoy lo qual me-
jor modo e via consta dir e pro-
posa que ell dit proposant com
a verdader e indubitat senor que
es del castell de la sarga situat
dins los termens generals de la
vila de Alcoy e en consequent
tambe es senor de tots les aygues

de fonts e altres que nacen dins
dit terme de la sarga lo que nacen
en altre terme y venen a discorrer
en lo terme del dit tel lo y se vala
dament de les fonts que diuen
de la sarga del sarset de la loyeta
de arsis y de la font vella y com a
tal senor vssa e ha vssat ell y
tots los predecessors e dites ay
gues e hauds post de aquelles
a ses voluntats portantlles y
tornantles de vullo e en altre
per a effecte de regar com hauren
gut les terres del dit terme
fent ce que ves y lo demes que con
uenera vssar de dita aygua dis
tribuhint aquella a ses volun
tats la qual aygua han posse
hit e vssat de aquella segons
es tot dit tel dit proposant y sos
predecessors de deu vint trenta
cinquanta e cent unys e que me
mona de homens no es en con
trari pacifica e quietament
sens contradicio de persona alegu
na e com haja per vengut a
noticia del dit proposant que

Informacio de testimonis

Die nono Januarij anno

Cavat. dni M dlccc

Lo magnifich Lois berenguer mer
cader habitador dela vila de al
coy de present attrobat en valen
cia de edat de cinquanta anys
poch mes o menos testimoni produ
hit et donat per part de instancia
del discret quanyo sech instant
procurador del magn frances des
cals en toda la qual juro a nos
tre señor deu jesucrist e als sancts
quatre evangelis de aquell dela
sua madreta corporalment to
cats que dira e testificara veri
dat del que sabra e sera interro
gat sobre lo contengut en una sup
nera de fer ma de dret posada en
nou dies del mes de janer del pre
sent any mil cents noranta y

Die vigessimo nono marcij dul
cessimo quingentessimo no
nagessimo quinto Petulit car
los navarro nuncio [illegible] dicho
del que el sent haver intimat dita
ferma de dret e actes in de segunt
a [illegible] fera notificar de la
vila de [illegible] que no y
consent borrar

Lo pnt trellat de ma de altri scriu es estat trer de
[illegible] ong mal pres e registre [illegible] Joan [illegible]
[illegible] de dita cort [illegible] del qual a [illegible]
[illegible] a costumar de [illegible] sig
[illegible]

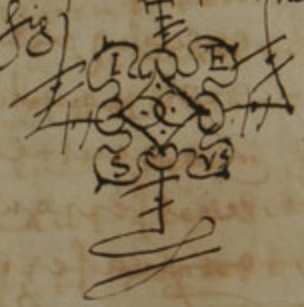

H

Don Pere Sanchez olim d'en Luis de Calatayud cavaller conseller de la real mag.t y llochtinent general del offici de governador en lo present regne de Valencia. Als amats los sindichs y altres particulars de la vila de Xixona y a altres qualsevol per tribunal o possessio dirigida a la scrivania salut y dilectio. Davant nos y en la nostra audiencia personalment comparegut Joan Rafel Sparsa notari procurador de Francés de Sales ciutada senyor de la casa de la fraga terme de aquella vehi y habitador de la vila de Alcoy lo qual en escrits ha presentat una escriptura deduhint ab aquella que ell dit Francés de Sales com a verdader y indubitat senyor que es del dit lloch de la farga situat dins los terments generals de la vila de Xixona per consequent tambe es senyor de totes les aygues de fonts y altres que naxen dins dit terme de la farga y que naxen en altre terme y venen a discorrer en lo terme de dit lloch specialment de les fonts que es diuen de la farga del fargat de la foyeta de arcio y la font vella y com a tal senyor ha possehit ell y sos predecessors de dites aygues y senyor de part de aquelles a ses voluntats regantse y treballant de vuyt en altre perque desde regar com han fet y fan les terres de dit terme fent cequies y lo demes que convenia per fer de dita aygua distribuhint aquella a ses voluntats la qual aygua ha stat possehida de aquella segons es stat dit ell dit de Sales y sos predecessors de deu vint trenta cinquanta y cent anys y de tant temps que memoria de homens no es en contrari pacificament y sens contradictio de persona alguna. E mana per ser venguda a noticia del dit de Sales fermant de dret que vosaltres sindichs y altres particulars de dita vila de Xixona volen y intenten de inquietar vexar y molestar al dit de Sales fermat de dret en la dita sua quieta y pacifica y inmemorial possessio que ha y te de usar de dites aygues lo que no se pot fer sens trenchament de dret y per co ell dit sindich de Sales ha fermat y ferma de dret en la ma y poder nostre y de dita nostra cort en y sobre les coses y possessio desus dites y de que reclamada dita ferma de dret esser li admesa y manat ab preceptes a vosaltres star a dret y pagar la cosa jutjada so pena de cent sous y manar y preceptar les tanques y fermansa infirmables dari en la dita scriptura al peu de la informatio de testimonis sobre aquella rebuda a conseller del molt mag. micer Miquel Mayor doctor en cascun dret ab sa provisio ordinari nostre y de nostra cort en les causes civils havem fet la provisio seguent. Die nona presentis mensis Januarij 1595 Attenta predicta et sumaria de se fecta nihilominus sufficienter constat ad providendum et infra provideo quod admissa fuit firma juris quantum prestita cautione fiat manutentio ... del qual provisio per tenor de les presents vos notificam la desusdita scriptura y de aquella ... de les ...

C.

Informacio de testimonis Rebuda
En lo loch de la Sarga @ Instan
cia del mag.^e frances des cals cuitada
Señor de dit loch.

Informacio de Testestimonis Rebuda en lo loch de la
sarga a Instancia y Requesta del magnifich fran
ces descals Ciutada Señor de dit loch

Die xxiij mensis februarij Anno
Anatt dni M d lxxxv

Lo honor Matheu mas Obrer de vila habit de la vila
de cosentayna de present Atrobat en dit loch de Edad
dix ser de trenta dos Anys poch mes o menys lo qual Jura
a nostre Señor deu dir Veritat etc

Et dicti Juramenti Virtute dix ell testimoni que en lo dia
de air Vingueren Al pnt loch de la sarga los Justicia y
Jurats de la Vila de sexona y mustasaff y molts Altres los
quals Anaren Al a font del sarser a honlo magnifich
frances descals a uia fer huna sar pera portar la aygua
de dita font Al pnt loch y altres Aygues discarents
per dit barranch y essent dits officials en dita sur veu ell
testimoni que hieroni vordu mustasaff de la vila de se
xona prengue un fes y comença a rompre dita sur
y en apres prengue Altre fes los sonyer en dich de dita
vila de sexona y en companyia de molts Altres par ti
culars de sexona Als quals ell testimoni no coneix rompe
ren lo dit Asar y sequia hauia fet dit frances
descals pera portar la aygua Al pnt loch a soes lo que
ell testimoni sab e por dir per lo Jura mdt que te prestat

Dictis die et Anno

Lo honor Jaume Sala Obrer de vila de la vila de

cosentayna habitz Alpnt Arrobat en dit loch de edad dix
ser de vint anys poch mes o menys loqual jura a nostre
Señor deu dir veritat &c.

Et dicti juramenti virtute dixque en lo dia de air vingue
ren Alpnt loch de la sarga los Jus.a y jurats de la vila
de sexona y mustasaff y molts altres los quals anaren a la
font del Sarset a hon lo Mag.e francesdecals hafet huna
sut per aportar la aygua de dita font y la de mes aygua
discorrent per lo barranch Alpnt loch y essent dits Jus.a
jurats mustasaff y molts altres particulars de la vila
de sexona en dit asut veu ell testimoni com hieroni ber
du mustasaff de dita vila prengue un fes y comença
a rompre dit asut y en la mateixa ora prengue
ren molts altres fesos y romperen dit asut y cequia
per la qual venia la aygua Alpnt loch a so es lo
que ell testimoni sab e por dir per lo juramot que
te prestat

Dicti die et Anno

Lo honor Joseph Vicent laurador de la universitat
de Ibi habitz Alpnt Arrobat en dit loch de la sarga
de edad dix ser de trentasis anys poch mes o menys
loqual jura et dir veritat &c.

Et dicti juramenti virtute dix ell testimoni que
en lo dia de air estant ell testimoni en lo pnt loch vin
gueren los Justicia jurats mustasaff y molts altres
particulars de la vila de sexona Alpnt loch
de la sarga y anaren a la font del Sarset aveure

hun a sur ha fet lo mag.e frances descals Señor de
dit loch pera portar la aygua de dita font y la
demes aygua ve per lo barranch avalla dels poets
y essent en aquells veu ell testimoni a hieroni
verdu mustafaff de dita vila de sexona que pren
gue un fes y comença a rompre la dita a sur
y encontinent lois sonyer sindich de dita vila
en sempre ab molts altres particulars de dita
vila prengueren ferraments y acabaren de rom
pre dita sur y romperen la cequia per moltes
parts a coes lo que ell testimoni sabe por dir per lo ju
rament que te prestat &c

Die xxx mensis marcij Anno
Anno Dni M d lxxxxv

Lo honor Vicent descals laurador habitj del loch
de la sarga de edad dix ser de trenta sis anys poch
mes o menys lo qual jura a nostre Señor deu dir veritat
&c

Et dicti juramenti virtute dix ell testimoni com en vint
dies del prepassat mes de febrer vingueren de la vila
de sexona al pnt loch lois sonyer sindich de dita
vila en sempre ab phelippo nos servia dels jurats de
dita vila a notificar e intimar al mag.e frances des
cals Señor de dit loch una ferma de drer que portaven
de la Real Audiencia sobre la possessio de y entenen
en les aygues de la font del sarset y dels poets y dient

aquells A dit frances descals que respongues a la Intima
li feyen de dita ferma de dret los dix dit frances descals
que en resposta de aquella los Intimava altra ferma
de dret que aquells tenia sobre la pocessio te de dites Aygues
provehida per lo molt spectable portant veus de
general gover nador en la ciutat y regne de valen
cia y que per ser mes Antiga la ferma de dret del
dit frances descals que la que aquells portaven que
era mes rao respongues en aquells primer los quals
digueren que la volien comunicar primer Ab lo consell
de sexona pera aver li de respondre y que si la li volia
Intimar que anas a xixona y Replicat dit fran
ces descals dix que no tenia que anar a xixona sent
dit lo yer sindich de dita vila que pera que ell ne
pogues fer fe de la Intima de dita ferma de dret da
vat lo dit molt spectable portant veus de gene
ral gover nador Requeria A dit phelip pico
nell que de dita Intima li rebes Acte publich
los quals li dixeren que la li dexas Regir y comu
nicar entre ells Als quals dit descals la dona
y se apartaren los dos un poch mes alla y Rig
gueren aquella y tornat dixeren que respo
nien que la tenien per Intimada y dit pico dix
a dit descals que enviais en lo endemana a xi
xona per lo Acte de la Intima que ell loy en
viaria y dit descals li dix que no estava en
son loch sino que li posas la Intima de dita ferma
de dret a les mateixes espalles de aquella pera
que en pogues fer se Intamen Ab la ferma

a sagador dalt en la sera y que per posar aquelles rom
peren molts margens aço es lo que ell testimoni sabe por
dir per lo jurament que li prestat es

dictis die et Anno

Lo honor Pedro Julian lacurador de dit loch de la
sarga habitant de edad dix ser de trenta sinuys poch
mes o menys lo qual jura en dir veritat es

Et dictis juramenti virtute dix ell testimoni com en
vint dies del propassat mes de febrer vinguerent de
la vila de Sexona al pont loch lois sonyer sindich
de dita vila en sempre ab Phelip Pico notari scriva
dels jurats de dita vila a intimar y notificar
al mag.e frances descals Senor de dit loch una
forma de dret que portauen de la Real audiencia
sobre la possessio de les aygues de la font del Jarser
y de les poets y dient aquells al dit frances descals
que respongues a la intima li segon de dita forma
de dret los dix dit frances descals que en resposta de
aquella los intimaua a tra forma de dret que
aquell tenia sobre la possessio de dites aygues prouehi
da per lo molt spectable portant veus de general
gouernador en la ciutat y regne de Valencia
y que per ser mes antiga la forma de dret del dit
frances descals que la que aquells portauen que era mes
rao respongnessen aquells primer los quals digueren
que volien communicar la primer ab lo consell de Sexona
pera auerli de respondre y que si la volia intimar

que auas a xixona y la intimas als Justicia y Jurats
de aquella y Replicat dit frances descals dixo que
no tenia obligacio de Anar a xixona a intimarla
a dits Jurats essent dit Sonyer Sindich de dita vila que
per aque ell no pogues ferse de la intima de dita ferma
de drer dauant lo dit molt spectable por tant vens
de general gouernador Requeria a dit phelip
pico com a notari publich que de dita intima li rebes
Acte publich los quals li dixeren que la ls dexar lle
gir y comunicar entre ells y que ells li respondrien
Als quals dit descals la dona y se apartaren los dos un
poch mes alla y lliggueren aquella y tornat dixe
ren que responien que la tenien per intimada y dit
pico dixo a dit descals que enuias en lo endemia a xixo
na per lo acte de la intima que ell loy enuiaria y
dit descals li dixo que no estaua en son loch sino que
li posas la intima de dita ferma de drer a les espalles
de aquella per aque en pogues ferse Jutamet Ab
la ferma de drer y dit pico dixo que ell o tenia per rebut
per que se llauors non podia fer per que y enuias com tenia
dit a xixona que ell os donaria Aqui ell enuiaria
lo acte de la intima de dita ferma de drer y restaren con
sertes que dit descals auia de enuiar per lo acte a xixona
com abtor effecte y enuia a ell dit testimoni y li dixo
dit pico que non auia continuar y que los actes que
auien fet en la sarga Jals auien enuiar a valencia
y no li podien donar res y apres en vint y dos de dits mes
e any vuit ell testimoni que vingueren al pnt loch
de la sarga los Jus.a Jurats mustasaff y molts al
tres particulars de la vila de sexona Abmolt gar
mes y essent en aquell anaren a la font del sarser

a vaire hum assut ha fet dit frances descalls señor de dit
loch per aportar la aygua de dita font y la demes aygua
discorrent per dit barranch y essent en aquell vui ell tes
timoni al mustasaff de dita vila de sexona que pren
gue un fes y comença a rompre la dita assut y en
continent lois sonyer sindich de dita vila en sengy ab
molts altres particulars de dita vila prengueren
ferramentes y acabaren de compredir assut y rompe
ren la sequia per moltes parts y ainsi mateix avist
ell testimoni que sertes dies apres vinguera propde
cent homens de sexona per acabar de posar unes fites
que restaven en un assagador dalt en la serra y que per
posar aquelles romperen molts margens aço es lo que ell
testimoni sabe por dir per lo jurament que te prestat
es

Ffij Lo que inserta informacio de testimonis de pro
pria ma en estes quatre cartes la present compresa scrita
per mi pas qual perez per autoritat real no y pu
blich per tot lo present regne de valencia de la vila de
Alcoy habit es estada rebuda en lo dit loch de la sarga
a instancia y requesta del dit frances descalls señor
de dit loch e per que a daquella en qual seuol part
plena fe y sia donada yo dit no y pose asi mon acostu
mat de art de no y sia

francesdesials fenna de
dret deles aygues

Oficio

8/ Pangaliera